

483. kiállítás nyílt szeptember 28-án a Fotogalériában. ANNA NOCIAROVA breznói (Sk.) fotóművész volt a kiállító. Sajnos személyesen nem tudott megjelenni a megnyitón, mert munkahelyi elfoglaltsága nem tette ezt lehetővé. Természetesen mi mindent megtettünk, ami egy kiállítás megnyitóhoz dukál. Volt köszöntő és méltató szöveg, voltak látogatók, csak Ő hiányzott. Az Emléklap átadása és a gratulációnk is csak virtuálisan valósulhatott meg, amit majd személyes találkozásunk alkalmával bepótolunk. Köszönjük a kiállítás élményét, ami bepillantást engedélyezett a podbrezovai Vasmű életébe. A fotókat P.Tóth László készítette.

ANNA NOCIAROVA: EMBEREK A VASGYÁRBAN

A Breznói születésű tehetséges fotós, több egyéni és közös kiállítás hazai és külföldi kiállításának résztvevője. Több AMFO díjat és egyéb díjat nyert a rangos nemzetközi rendezvényeken, a Szlovák Fotográfusok Uniójának és a Szlovák Fotográfusi Szövetség, a FIAP Nemzetközi Fotográfus Szövetségének tagjaként. Munkáját a fotográfiai történetek és az emberek dominálják. Szakmai tevékenységének formálásában a szlovák, cseh és francia fotográfia fontos személyiségeivel való találkozók, és a 30 év munkája játszottak főszerepet.

Emlékszem, hogy a 80-as évek vége felé már volt nálunk fotókiállítása, aminek érdekesen megfotózott, vallási ihletésű képek voltak az alanyai.

Anna Nociarova a Podbrezová Vasműben dolgozik. Képein nem csak a Podbrezová Vasmű, hanem a Horehronie, azaz a Felső Garam menti régió társadalmi és kulturális élete is megjelenik. Munkái megtalálhatók az újságokban, katalógusokban, naptárakban, könyvekben és hatalmas mennyiségű promóciós anyagban. Munkája legfőképp Podbrezovai Vasmű eseményeinek dokumentálása, a termékek katalógusaihoz szükséges fotózás. A fotográfiai munkája jellemzően nem egyszerű dolog, a vasműben nem éppen laboratóriumi körülmények vannak. A munkában gyakran különböző stílusokat és feldolgozási technikákat alkalmaz. Az ő fényképeivel néha előfordul a „rajz, vagy fotóshop” beavatkozás, de anélkül, hogy az illúziót rombolná, vagy az igazi jelenséget megváltoztatná. A beavatkozás csak azt jelzi, hogy a fotóknak egyértelmű jelentése legyen, orientálja az embert, válaszol arra, hogy a képet értelmezni lehessen. A munkáján kívüli fotózásban dominánsan és makacsul a kreatív és szabad alkotásban jellemzi. Dinamikusan fotózza az embert és környezetének sokrétű formáit, elkap egy-egy hangulatot, érzelmet és pillanatot. Állítólag néhány fotója gyakran nem teljesen valós kifejezés formájában jelenik meg, és ez különösen érdekessé teszi műveit.

Munkájában érezni az alázatot és tiszteletet a téma és a fotóalanyok irányában. A kiállítást egy kiemelkedő szlovák fotográfus és pedagógus állította össze, Csader Judit, aki Anne Nociarováról mondta:

"Mindannyiunknak, akik láttuk Anna Nociarova fotográfiai munkájának eredményeit, riport fotóit és dokumentumfilmjeit, ismerjük rendkívüli és változatos formájukat. A jelenlegi fényképgyűjtemény lehetőséget nyújt arra, hogy megismerjük kreatív alkotásait, amihez keresni kellene egy másik szerzőt, hiszen a fotós kivételes megfigyelési képességét és a fényképezett tárgyak tiszteletét mutatja be a kiállításon. A képek olyan munkájának eredménye, amelyet kevesen tapasztalhatunk és ismerhetünk meg. Fotográfusként sok éven át tanúja volt az eseménynek Podbrezovai Vasműben.

De a fotókat nem elég csak megcsinálni. Anna Nociarová ennek a nagyszerű munkafolyamatnak a megmutatásához szükséges válogatott anyaggal is rendelkezik. Gyönyörű rálátás nyílik a monumentális acélgyártás átlagon felüli eseményeire, ami a nézőket bizonyára lenyűgözi, még ha el is tudja képzelni a látványt, amit ő képekkel megörökít. Megörökíti, dokumentálja a nehézipar és acélművek környezetét. A szocializmusban a munkásosztály tagjainak hősi munkájának ábrázolása volt a közös téma. Az ember munkája a nehéz folyamatban, és abban az értelemben is kézműves fotográfiai képalkotás figyelmet és elismerést érdemel. Az emberi tevékenységbe beköltözött a világ elektronikus technológiája, de Anna Nociarová fotográfiai megközelítése kínálja nekünk értékelni a

belső szépségét és a munkának, az abban résztvevő embereknek, a gyártási folyamatnak. Emellett elvárásolt hatást mutat meg a képein a kohászati munka értelmes emberi tevékenységének." Mondhatnánk, Anna a mi BRUNCZEL TIBORunk.

Anna a szabadidejében hőlégballon versenyekre jár, sárkányt repül. Az egyik rózshegyi fotótábor idején én is felkapaszkodtam a ballon kosarába, ami vagy 50 méter magasba emelkedett. Ki volt pányvázva! Hőlégballonnal átrepülte a Tátrát, Ausztriai magas hegyek fölött járt, de a közel múltban az észak-olaszországi Dolomitokban portyáztak. Ebben első számú partnere kedves barátunk, a jó néhányunk által ismert Halmos Péter, aki Anna élettársa közel harminc éve. Péter Budapestről kiküldetéssel érkezett a vasgyárba, mint gépész mérnök, aztán addig addig járt oda, amíg ott ragadt. Kitűnően megtanult szlovákul Náluk ténylegesen megvalósul az a mondás, hogy időnként „sárkányeresztés” van.

Ő volt az, aki tavaly a salgótarjáni Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat csapatát vezette a gyárban és fordította a technológusok által elmondottakat.

A gyárlátogatáskor beöltöztettek bennünket gyönyörű munkásköpenyekbe, sisakokba. Különböző színűek voltak, hogy felismerhetők legyenek a látogatók, nehogy elkallódjanak a hatalmas üzemben, vagy esetleg befogják őket egy kis acélcsapolásra. Feliratuk a köpenyeknek: hosti, azaz vendég. Az üzem nagyon modern, számítógépes vezérlések tömkelege, de azért vannak igazán fogd meg melók is. A gyár hatalmas költségeket biztosít a kultúrára és a sportra is. A szlovák focibajnokság első osztályában, azaz az NB1-ben szerepel a podbrezovai csapat. Golfpályát is üzemeltetnek, és még kitudja mi mindent.

Százhetvenhét éves a podbrezovai vasgyár. Az ember először leírja, s csak azután hökken meg. 177 év. 1840-ben kezdik építeni Lobkowitz herceg kezdeményezésére, Schweitzer Gábor kamarásgróf engedélyével — a környék bocsorban járó szegényei, a mérnökök, szakmunkások. Akkor még a nagyméltóságú urak nemigen sejtették, hogy a nehéz milliókon felépített vasmű a saját fejükre nevel parazsat: szervezett ipari munkásságot. 1840 Petőfi csak hét évvel később adja ki a jelszót: Száz vasutat, ezeret! Csináljatok, csináljatok! —

Viszont Stephenson világ jelentőségű Rocke lokomotívja már tizenöt évvel azelőtt elindult. S a tizenöt év alatt a vas tekintélye annyira megnőtt, hogy az álmos magyar kapitalizmus is kezdi a fejét vakargatni, s ide is, oda is vasgyárat parancsol. Így kerül egy az Érchegység aljára Podbrezová falucska mellé. S mivel 1846-ban a Parlament határozatot hoz, hogy Magyarországon is meg kell kezdeni a vasutak építését, az 1853-ban elkészült podbrezovai vasgyárat vasúti sín-gyártásra fogják, és készítenek azóta benne durvalemezt, pléhet, szögvasat, T-vasat épület konstrukciókhoz, betonba való hosszú rudakat, s végül csöveket a legkülönbözőbb célokra.

Ez a múlt. De csak a gyár: a gépek, a Martin-kemencék, a lemeznyújtók és vágók, a hengesorok múltja. A benne dolgozóké egy kicsit viharosabb.

1899. július 25-én már ilyen szavakkal rémisztették a nagyméltóságú bányatanácsos urat: „Az egész felső szárny, valamint a csőgyár: kérjük ígérete megtartását, mert a mostani bérért, mely nem is bér, csak alamizsna, dolgozni nem fogunk.” öntudat, elszántság, harc. Ez a podbrezovai vasmunkások múltja. S a húszas is harmincas években már nemcsak a béremelésért kellett harcolni, hanem a gyár megmaradásáért is. A gyár nem állt le, s negyvenötben üzemképesen, termelésre készen vészelté át a háborút.

A rendszerváltás környékén 3500 dolgozója volt. Hogy most mennyi, azt csak találgathatjuk. Kb. a fele, 40 %-a. De legalább üzemel, és a környéken élőknek megélhetést biztosít.

Annának most kellene megköszönnöm, hogy itt vannak fotói, hogy ő a 483. kiállítója a Salgótarjáni Fotógalériának.

De ezt majd a találkozásunkkor személyesen fogom megtenni.